

Nie tylko Totart **/ call for papers**

22.12.2025 – 10.03.2026

Alternatywne ruchy kulturowe wyprzedzały czas, przepowiadały przemiany, które w pełni ujawniły się dopiero w dobie transformacji ustrojowej. Interesują nas ruchy subkulturowe, teatr offowy, galerie i środowiska sztuk wizualnych, samoorganizujące się grupy literackie i wydawnictwa drugiego obiegu... W kwietniu 2026 roku zapraszamy do Gdańska na konferencję naukową – Nie tylko Totart. Alternatywne ruchy kulturowe w Polsce Ludowej i okresie transformacji systemowej.

Alternatywne ruchy kulturowe – mimo totalitarnego, a później autorytarnego charakteru państwa – pojawiały się właściwie przez cały okres istnienia Polski Ludowej. Działalność ich uczestników i uczestniczek wynikała często ze sprzeciwu wobec dominacji monopartii, była formą symbolicznego oporu wobec oficjalnej kultury i ideologii, próbą odreagowania na wszechobecną szarżyznę życia codziennego w miastach i na wsiach. Równocześnie stanowiła poszukiwanie nowych form ekspresji, duchowości i wspólnoty – poza instytucjonalnym systemem wychowania, edukacji czy religii.

Z całą pewnością jednym z najbardziej rozpoznawalnych zjawisk tej sfery był TOTART, łączący w swoich działaniach elementy performansu, poezji, sztuki konceptualnej i anarchizującego humoru. Jednak pojęcie „kultury alternatywnej” jest znacznie szersze. Obejmuje zarówno ruchy subkulturowe (hippisów, punków, rastafarian), jak i teatry offowe, galerie i środowiska sztuk wizualnych, samoorganizujące się grupy literackie czy wydawnictwa drugiego obiegu. Wiele z tych zjawisk wyprzedzało przemiany społeczne i mentalne, które w pełni ujawniły się dopiero w okresie transformacji po 1989 roku.

Zjawisko kultury alternatywnej pozostaje niedookreślone i wieloparadygmatyczne. Łączy w sobie wątki artystyczne, społeczne, polityczne i obyczajowe, wymykając się prostym klasyfikacjom. Ta niejednoznaczność otwiera przestrzeń do nowych badań, interpretacji i odczytań – zarówno z perspektywy historii kultury, socjologii, jak i studiów nad codziennością, pamięcią, płcią czy emocjami.

Tematyka

/ alternatywne ruchy artystyczne i kontrkulturowe w PRL
/ niezależne teatry, galerie, wydawnictwa i ruchy literackie
/ muzyka, moda i styl życia jako formy oporu
/ kultura młodzieżowa i subkultury w realiach PRL i transformacji
/ relacje między kulturą alternatywną a Kościołem, opozycją polityczną i instytucjami państwa

/ pamięć i mitologia alternatywy w III RP
/ lokalne ośrodki kultury niezależnej (np. Gdańsk, Wrocław, Kraków, Łódź, Lublin)
/ metodologia i źródła w badaniach nad kulturą alternatywną

Harmonogram

/ nabór tematów: do 10 marca 2026
/ informacja o zakwalifikowaniu referatu: do 20 marca 2026
/ konferencja: 23–24 kwietnia 2026
/ zgłoszenia: [Zapisy na konferencję naukową "Nie tylko Totart \(...\)" – Wypełnij formularz](#)

Informacje praktyczne

/ miejsca wydarzeń
dzień pierwszy: Uniwersytet Gdański, Wydział Nauk Społecznych, ul. Bażyńskiego 8, aula, audytorium (parter)
dzień drugi: Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku, plac Solidarności 1, biblioteka (1 piętro)
/ język konferencji: polski
/ koszty: nie pobieramy od uczestników opłaty konferencyjnej
/ wyżywienie: w trakcie konferencji oferujemy bezpłatny catering
/ publikacja pokonferencyjna: ukaże się w punktowanym wydawnictwie

Dodatkowe informacje

Dominik Bień
e-mail: dominik.bien@ug.edu.pl

Organizatorzy:
Uniwersytet Gdański
Europejskie Centrum Solidarności
Fundacja Transgressive Art

Partnerzy:
Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Gdańsku
Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych, Oddział Gdańsk
Stowarzyszenie Symetria Polanki
Instytut Bałtycki